

doi: 10.3935/rsp.v31i1.2

EDUCATION'S MISSING LINK: PARENTAL ENGAGEMENT**Kasan Troupe**

Kingstone: LMH Publishing Limited, 2021., 116 str.

Autorica dr. Kasan Troupe istaknuta je stručnjakinja u području pedagoškog vođenja i upravljanja ljudskim resursima. U knjizi *Education's Missing Link: Parental Engagement* sistematično prikazuje roditeljsku uključenost u obrazovanje djeteta kao jednu od glavnih komponenti obrazovnog uspjeha djeteta nazivajući ju »karikom koja nedostaje«. Osim pregleda dosadašnjih teorijskih spoznaja, u knjizi su prikazani rezultati sveobuhvatnog istraživanja provedenog u srednjim školama na Jamajci, a na koje se nastavljaju praktični savjeti za poticanje većeg angažmana roditelja u pružanju podrške u izvršavanju školskih obaveza kod kuće, čime se osigurava uspjeh učenika.

Sadržaj knjige podijeljen je na 4 dijela (poglavlja) koji se nižu logičnim slijedom: I.) Definiranje i određenje glavnih termina, II.) Metodologija istraživanja, III.) Prijedlog programa, IV.) Refleksije.

U prvom poglavlju – *Definiranje i određenje termina*, autorica započinje s opisom problematike na razini države. Ističe kako su dosadašnja nacionalna istraživanja pokazala vrlo loše ili gotovo nikakvo postojanje suradničkog odnosa obitelji i škole. Tek 20% – 30% roditelja redovito prisustvuje roditeljskim sastancima, a i taj broj opada s povećanjem dobi (razreda) učenika. Sukladno tome, preporuka nacionalnoj vladi bila je da donese regulative kojima će osnažiti i potaknuti suradnju roditelja i škole. S obzirom na to da odgovornost za obrazovni uspjeh djece

nije isključivo na Ministarstvu obrazovanja i na odgojno-obrazovnim djelatnicima, već i na roditeljima, potreba da se snažnije potakne uključivanje roditelja u obrazovanje djeteta jest jedna od ključnih domena u procesu poticanja učenikovog uspjeha u školi. Nadalje, u prvom poglavlju, autorica opisuje trenutno stanje u srednjim školama Jamajke. Naime, rezultati postojećih istraživanja u kojima je sudjelovalo i Ministarstvo obrazovanja ukazuju na vrlo visoke postotke škola u kojima su učenici ostvarili ispodprosječne uspjehe (75%) te nezadovoljavajući napredak (56%). Ovi rezultati podcrtavaju neuspjeh obrazovnog sustava koji su se akumulirali kroz vrijeme. Također, rezultati istraživanja pokazuju da su roditelji uključeni u obrazovanje djeteta samo na početku, prilikom upisa u školu i na kraju samog obrazovanja (mature). U razdoblju između ta dva važna događaja, odaziv roditelja na individualne razgovore s učiteljima i na roditeljske sastanke vrlo je malen. Svega 10% roditelja iskazuje visoko slaganje s informiranošću o školskim obavezama i zadacima svoga djeteta. Tragom navedenog, autorica ističe da postoji potreba za provođenjem istraživanja koje za cilj ima dublje razumijevanje čimbenika koji pridonose efektivnoj roditeljskoj uključenosti na lokalnoj razini.

Teorijsko potkrepljenje teme autorica pronalazi u znanstveno-stručnoj literaturi, posebice se osvrćući na radove prestižnih autora iz područja suradnje obitelji i škole, poput autorice Epstein koja često naglašava da upravo roditeljska uključenost u obrazovanje djeteta doprinosi školskom uspjehu. U ovom poglavlju, autorica, također, definira temeljne pojmove važne za razumijevanje tematike te nudi pregled najznačajnije literature i konceptualni okvir teme. U građenju teorijske osnove, autorica se uglavnom poziva na nekoliko modela roditeljske uključenosti (npr. Epstein 6-dijelni model; Hornby 8-dijelni

model) kojima je zajednička upravo roditeljska podrška djeci u učenju kod kuće. *Podrška roditelja djeci kod kuće* posebno je operacionaliziran konstrukt za koji autorica ističe da se mjeri na različite načine. Često uključuje aktivnosti koje roditelji poduzimaju kod kuće i u školi s ciljem poticanja djetetova učenja, ali i pozitivne stavove roditelja prema obrazovanju, školi i učiteljima.

U drugom poglavlju – *Metodologija istraživanja*, autorica opisuje metodologiju istraživanja čija je svrha rasvijetliti na koji način roditelji i odgojno--obrazovni djelatnici percipiraju roditeljsku podršku učenicima kod kuće te propitati koji su to motivacijski faktori koji doprinose roditeljskom uključivanju u obrazovanje djeteta. Sukladno svrsi i cilju istraživanja, autorica postavlja i nekoliko specifičnih ciljeva: 1. Kako se percepcija roditeljske podrške kod kuće razlikuje s obzirom na roditelje/odgojno-obrazovne djelatnike koji dolaze iz uspješnih škola i onih koji dolaze iz slabije uspješnih škola? 2. Kako se percepcija roditeljske podrške kod kuće razlikuje s obzirom na roditelje učenika koji ostvaruju visoka postignuća u odnosu na roditelje učenika koji su vrlo lošeg postignuća? 3. Koji su to motivacijski faktori koji utječu na podršku kod kuće u vidu aktivnosti vezanih za školske obaveze? U ovom poglavlju, autorica daje detaljan pregled istraživačke metodologije s ciljem dobivanja odgovora na navedena pitanja. S obzirom na prirodu istraživačkih pitanja, autorica se odlučuje na kvalitativnu istraživačku paradigmu pomoću koje nastoji dobiti dublje razumijevanje fenomena, u ovom slučaju percepcije o roditeljskoj podršci kod kuće, koja može potaknuti ili narušiti postojeći odnos obitelji i škole. Namjerno je odabran uzorak škola koje će sudjelovati u istraživanju, ali pojedini roditelji i odgojno-obrazovni djelatnici odabrani su nasumično, slučajnim odabirom.

Uzorak odabranih škola morao je zadovoljavati određene kriterije: a) jedna urbana i jedna ruralna srednja škola koja je, prema podacima Ministarstva obrazovanja, pokazala dobre ili izvrsne pokazatelje uspjeha; b) jedna urbana i jedna ruralna škola koja se, prema istom izvoru informacija, pokazala neuspješnom u protekle tri godine. Najvažniji rezultati istraživanja pokazuju da svi dionici obrazovanja djeteta imaju zajedničke interese. Primarni zajednički interes jest briga da se svakom djetetu pruži prilika da postane uspješno. Osim toga, rezultati sugeriraju da se zajednički interesi dionika mogu promicati pomoću nekoliko motivacijskih čimbenika, kao što su obrazovna politika, vlastita uvjerenja i stavovi različitih dionika obrazovanja, vodstvo škole, osobni izazovi s kojima se suočavaju pojedinci, dostupni resursi, strategije unaprjeđenja obrazovanja. Međusobnom suradnjom kroz šest oblika uključenosti (Epstein model), dionici obrazovanja mogu stvoriti partnerstvo koje može poduprijeti uspjeh učenika.

Temeljem dobivenih rezultata istraživanja, autorica u sljedećem poglavlju – *Prijedlog programa*, predlaže program za poticanje roditeljske uključenosti u obrazovanju djeteta uzimajući u obzir nacionalni obrazovni kontekst. Ističe kako bi se rezultati istraživanja mogli uključiti prilikom planiranja *policy* dokumenata i strategija za povećanje roditeljske uključenosti. Opis predloženog programa, autorica započinje prikazom trenutne političke pozadine (postojećih programa i strategija) u okviru Ministarstva obrazovanja te prikazom postojeće znanstveno-stručne literature. Cjelokupni predloženi program temelji se na principu intenzifikacije pružanja podrške roditeljskoj uključenosti i korištenje suvremenih alata prilikom tog procesa. Program se temelji na već spomenutom Epsteinovom modelu, a unutar svake od kategorije iz modela (roditeljstvo,

komunikacija, volontiranje, učenje kod kuće, donošenje odluka, suradnja) predložene su aktivnosti koje bi se trebale provoditi u školi. Za svaku provedenu aktivnost, program predviđa dodjelu bodova koji se dogovaraju na inicijalnom sastanku članova povjerenstva odgovornog za provedbu programa. Povjerenstvo čine ravnatelj škole, predstavnik roditelja i predstavnik Ministarstva obrazovanja. Ovaj program osmišljen je da se provodi svake školske godine, a uključuje tri komponente: školsku, obiteljsku i školsko-obiteljsku. Prva komponenta (orijentirana na školu), uključuje četiri oblika uključivanja roditelja – komunikacija, roditeljstvo, volontiranje i donošenje odluka, ali i aktivnosti koje su naveli sudionici istraživanja: aktivno prisustvovanje roditelja na roditeljskim sastancima, vrijeme za savjetovanje s roditeljima, podrška uključivanju roditelja kroz volontiranje u izvannastavnim aktivnostima, edukacije o roditeljskim vještinama, načini na koje roditelji mogu doprinijeti prilikom donošenja odluka u vezi sa školskim programima te otvorenost za dvosmjernu komunikaciju.

U drugoj komponenti (orijentirana na roditelje), roditelji mogu steći bodove za sudjelovanje u bilo kojoj aktivnosti kod kuće koja podupire djetetov uspjeh u školi. Škola i roditelji zajednički bi trebali dogovoriti konkretne aktivnosti u koje se roditelji mogu uključiti, a koje se boduju određenim iznosom bodova. Prikupljeni bodovi bili bi iskorišteni za konkretne financijske poticaje o kojima se dogovore škola i roditelja.

U trećoj komponenti, koja združuje školu i obitelj, bodovi se stječu zbrajanjem dobivenih bodova obiju strana. Pritom se zbrajaju svi bodovi koje je stekao pojedini razred, a nagradu dobiva onaj s najvećim brojem bodova, uključujući i obitelji iz kojih dolaze učenici iz pobjedničkog razreda. Osim toga, škola koja skupi najveći

broj bodova, dobiva nagradu. Kako bi se odredile vrste poticaja kojima bi skupljeni bodovi mogli biti ekvivalentni, izrađen je priručnik za bodovanje u obliku tabularnog prikaza aktivnosti i pripadajućih bodova.

Implementacija programa, kako predlaže autorica, odvijala bi se u nekoliko etapa: 1) konzultacije – dogovor oko pojedinih aktivnosti koje će se bodovati; 2) izrada proračuna – članovi provedbenog tima trebali bi se dogovoriti oko sredstava koja će biti izdvojena za financiranje (projekt se financira najvećim iznosom iz sredstava Ministarstva obrazovanja, a djelomično iz sredstava škole); 3) organizacija sustava – osiguravanje svih potrebnih resursa za provedbu (npr. dokumentacija, prostorno-materijalni uvjeti i sl.); 4) početak provedbe programa; 5) nadgledanje provedbe programa i evaluacija – formativna i sumativna procjena ostvarenosti ciljeva i ishoda programa; 6) završno obilježavanje provedbe programa i dodjela nagrada – temeljem procjene ostvarenosti ishoda organizira se završno predstavlanje programa te se dodjeljuju nagrade najuspješnijim školama.

U posljednjem poglavlju – *Refleksije*, autorica sumira najvažnije rezultate istraživanja te ističe prednosti (snage) i potencijalna ograničenja (slabosti) predloženog programa. Nekoliko glavnih prednosti jesu: I.) s obzirom na to da su se u kreiranje programa uključili svi dionici obrazovanja iznoseći svoje ideje, potrebe i izazove s kojima se suočavaju, postoji veća vjerojatnost za snažnije uključivanje roditelja u obrazovanje djeteta, kod kuće i u školi; II.) program predstavlja priručnik koji nastavnici i roditelji mogu koristiti za razvoj ili prilagodbu procesa podrške roditelja djeci kod kuće. Pritom bi se priručnik mogao koristiti kao alat za vrednovanje i usavršavanje programa te kao alat za identifikaciju njegovih snaga i slabosti.

III.) Program dopušta fleksibilnost i individualnost uzimajući u obzir različite školske kontekste. Dionici obrazovanja mogu modificirati dizajn programa kako bi odgovarao njihovim kontekstima ili koristiti određene dijelove dok ne uspostave cjeloviti program. IV.) Ovakav model programa mogu koristiti svi koji za cilj imaju unaprjeđenje roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta (članovi roditeljskog odbora; nacionalna komisija za pružanje podrške roditeljima i dr.). V.) Program omogućava roditeljima, odgojno-obrazovnim djelatnicima, Ministarstvu obrazovanja da zajedničkim snagama potpomognu učenikov uspjeh u školi. VI.) Program je utemeljen na rezultatima provedenih istraživanja, što mu pruža dodatni kredibilitet.

Postoje i određena ograničenja predloženog programa, prije svega zbog toga što uspjeh ovisi o suradničkom odnosu obitelji, škole i resornog ministarstva. U slučajevima kada navedeni dionici obrazovanja nisu u potpunosti predani, može doći do problema u planiranju i provedbi programa. Također, uspjeh programa ovisi o prihvaćanju i pridržavanju svih, ranije spomenutih, komponenti programa. Pojedini roditelji možda neće biti voljni prihvatiti poticaje za obavljanje svog roditeljskog posla, dok bi se drugi mogli previše angažirati nauštrb svojih drugih roditeljskih dužnosti. Pojedini roditelji će možda odustatu u nekom dijelu provedbe programa jer će u međuvremenu izgubiti interes. Program bi također mogao generirati su-

kob kada je riječ o zajedničkom stjecanju bodova jer poticaji ovise o kolektivnom sudjelovanju svih roditelja unutar razrednog odjeljenja. Program također zahtijeva tehničku podršku stručne osobe, netko tko se razumije u metodološki okvir, ali jednako tako ima i razvijene komunikacijske vještine, budući da će morati komunicirati sa svim sudionicima programa.

Na kraju posljednjeg poglavlja, autorica nudi preporuke za praktičare i provoditelje programa. Prilikom osmišljavanja aktivnosti, bilo bi dobro planirati minimalan broj konkretnih aktivnosti koje će se bodovati unutar svake komponente (obiteljska, školska i obiteljsko-školska). Poželjno je formirati praksu u kojoj škola i roditelji zajedno kreiraju program. Preporuka je, također, da se osnuje nacionalna udruga roditelja i nastavnika koja bi davala smjernice roditeljima i podržavala uspješnu provedbu roditeljske uključenosti u školi i kod kuće na lokalnoj razini.

Zbog sistematičnog i sveobuhvatnog prikaza teorije i istraživanja, ali i korisnih praktičnih savjeta, ova knjiga može biti korisna svim stručnjacima i znanstvenicima koji se bave područjem obrazovanja, posebice domenom roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta.

Zlatka Gregorović Belaić, mag. paed.
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet